

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

LBY-4100-01-08/2012
P/12/001

Bydgoszcz, dnia kwietnia 2012 r.

Pani
Łucja Pawlaczyk
p.o. Dyrektora
Zastępcą Dyrektora ds. Pomocy Środowiskowej
Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie
we Włocławku

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy przeprowadziła w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie we Włocławku, zwanym dalej „MOPR”, kontrolę w zakresie powiązania budżetu Gminy Miasta Włocławek (zwanego dalej „Miastem”) z budżetem państwa w zakresie wybranych dochodów i wydatków w 2011 r. W MOPR kontrolą objęto wykorzystanie dotacji na obsługę i wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz podejmowanie czynności wobec dłużników alimentacyjnych.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym w dniu 30 marca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne, w którym pozytywnie z zastrzeżeniami ocenia działalność MOPR w kontrolowanym zakresie.

1. Realizując zadania określone w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów² (zwanej dalej „ustawą alimentacyjną”) MOPR wykorzystał w 2011 r. środki z dotacji (w dziale 852, rozdz. 85212, §2010) w kwocie 8.393,8 tys. zł, tj. 99,6% kwoty przyznanej Miastu na ten cel (plan i środki otrzymane 8.427,0 tys. zł). Badanie ewidencji księgowej potwierdziło, że powyższe środki zostały wykorzystane

¹ Dz. U. z 2012 poz. 82 ze zm.

² Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 ze zm.

zgodnie z przeznaczeniem. Na wypłatę świadczeń określonych ustawą alimentacyjną wydatkowano 8.144,1 tys. zł. Badanie pozostałej wydatkowanej kwoty, tj. 252,7 tys. zł – potwierdziło, że przeznaczono ją wyłącznie na płace pracowników prowadzących działania wobec dłużników alimentacyjnych oraz obsługę świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Dochowano tym wymogu określonego w art. 31 ust. 3 ustawy alimentacyjnej, który stanowi, że wydatki na podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych oraz obsługę świadczeń z funduszu alimentacyjnego mogą stanowić 3% przyznanej dotacji. Stwierdzono ponadto, że w MOPR dokonano prawidłowego rozliczenia ww. dotacji i terminowo zwrócono środki niewykorzystane w wysokości 33,2 tys. zł.

2. Kontrola wykazała, że pracownicy Sekcji Świadczeń Alimentacyjnych MOPR prawidłowo, zgodnie z przepisami ustawy alimentacyjnej, prowadzili sprawy związane z wypłatą świadczeń z funduszu alimentacyjnego. W badanej próbie 20 decyzji (na kwotę należnych świadczeń w 2011 r. – 33,1 tys. zł.) stwierdzono m. in.:

- prawidłową weryfikację dokumentów przedstawionych przez wnioskodawców;
- właściwe stosowanie określonych w ustawie alimentacyjnej kryteriów przyznawania świadczeń (m. in. w zakresie dochodów, wieku uprawnionych);
- prawidłowe ustalanie wysokości świadczeń i okresu na jaki zostały przyznane.

3. Na podstawie próby 20 zaległości u dłużników alimentacyjnych (na kwotę ogółem 1.967,6 tys. zł), ustalono, że działania pracowników MOPR wobec dłużników były systematyczne i obejmowały wszystkie określone w ustawie alimentacyjnej instrumenty egzekucyjne, a w szczególności:

- po zakończeniu okresu świadczeniowego 2010/2011 przeprowadzono procedury wydawania decyzji administracyjnych w sprawie zwrotu przez dłużników alimentacyjnych należności z tytułu otrzymanych przez osoby uprawnione świadczeń;
- podejmowano działania zmierzające do przeprowadzenia wywiadów alimentacyjnych;
- w przypadkach kiedy dłużnicy uniemożliwiali przeprowadzenie ww. wywiadów lub nie wywiązywali się z nałożonych ustawą alimentacyjną obowiązków - zgodnie z art. 5 ust. 3b ustawy alimentacyjnej kierowano wnioski o zatrzymanie prawa jazdy oraz składano wnioski o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny³ (uchylanie się od obowiązku opieki).

Najwyższa Izba Kontroli zwraca jednak uwagę na kierowanie i doręczanie w 2 badanych przypadkach decyzji administracyjnych w sprawie zwrotu przez dłużników alimentacyjnych należności z tytułu otrzymanych przez osoby uprawnione świadczeń z naruszeniem art. 40 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁴ (zwanego dalej „k.p.a.”). Dotyczyło to spraw, gdy wobec niemożności ustalenia miejsca pobytu dłużnika alimentacyjnego, na wniosek MOPR, Sąd Rejonowy we Wrocławku ustanowił w 2009 i 2010 r. kuratora. Kurator ten ustanawiany jest na podstawie art. 34 §1 k.p.a., w trybie, o którym mowa w art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy⁵ (zwanego dalej „k.r.o.”) do reprezentowania nieobecnej strony w jednym konkretnym postępowaniu administracyjnym. Pomimo tego Kierownik Sekcji

³ Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zm.

⁴ Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, ze zm.

⁵ Dz. U. Nr 9, poz. 59 ze zm.

Świadczeń Rodzinnych MOPR, z upoważnienia Prezydenta Miasta, skierowała 2 decyzje administracyjne dotyczące należności dłużników alimentacyjnych okresu świadczeniowego 2010/2011 (na kwotę należności głównej ogółem: 30 tys. zł) do kuratorów ustanowionych w związku z postępowaniami administracyjnymi z lat ubiegłych.

Pracownik wydający decyzje wyjaśnił m. in., że zgodnie z treścią wydanych w 2009 i 2010 r. postanowień Sądu Rejonowego we Włocławku – kuratorzy sądowi mają reprezentować dłużnika alimentacyjnego w sprawach prowadzonych zgodnie z ustawą alimentacyjną. Wobec tego, że postępowanie prowadzone w MOPR wobec dłużnika w oparciu o ww. ustawę cały czas trwa, wierzyciel otrzymuje świadczenia z funduszu alimentacyjnego, a kurator nie wskazał miejsca pobytu dłużnika – decyzje są wydawane i doręczane kuratorom.

W opinii Najwyższej Izby Kontroli taka interpretacja postanowień sądu jest błędna w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 1989 r.⁶, w uzasadnieniu której stwierdzono m.in., że „kurator wyznaczony przez sąd na podstawie art. 184 § 1 k.r.o. do zastępowania strony w postępowaniu administracyjnym (...) jest (...) kuratorem w danym postępowaniu (...)”.

W przypadku ww. badanych zaległości 2 dłużników alimentacyjnych (na kwotę ogółem: 88,2 tys. zł), wobec braku wiedzy o miejscu pobytu dłużników – nie podejmowano działań zmierzających do wszczęcia postępowań egzekucyjnych w administracji. W opinii NIK – w obu przypadkach, pracownicy MOPR winni jednak dążyć do ustalenia miejsca pobytu dłużnika alimentacyjnego. W przypadku niemożności jego ustalenia, należało złożyć wnioski do sądu o powołanie kuratora do reprezentowania nieobecnego dłużnika alimentacyjnego w postępowaniu administracyjnym dotyczącym zwrotu należności z tytułu otrzymanych przez osoby uprawnione świadczeń. Natomiast ustalenie miejsca pobytu dłużnika alimentacyjnego winno skutkować prowadzeniem postępowania administracyjnego z jego udziałem oraz wszczęciem postępowań egzekucyjnych w administracji.

Ponadto Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na możliwość usprawnienia postępowania egzekucyjnego wynikającą z § 13 rozporządzenia Ministra Finansów z 22 listopada 2001 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁷, który stanowi m. in., że postępowanie egzekucyjne może być wszczęte bez uprzedniego doręczenia upomnienia w przypadkach, gdy m. in. należność pieniężna została określona w orzeczeniu. Stwierdzono, że we wszystkich badanych sprawach – podstawą do egzekucji była decyzja w sprawie zwrotu przez dłużników alimentacyjnych należności z tytułu otrzymanych przez osoby uprawnione świadczeń; w orzeczeniu gdzie podawano kwotę zobowiązania. Tymczasem w badanych sprawach wystawienie tytułów wykonawczych poprzedzane było doręczeniem upomnień. W opinii Najwyższej Izby Kontroli ze względu na czas, nakład pracy i koszty - zasadne jest pominięcie tego etapu postępowania.

⁶ sygn. III CZP 117/88

⁷ Dz. U. Nr 137, poz. 1541 ze zm.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy wnosi o:

- przeanalizowanie prowadzonych postępowań wobec dłużników alimentacyjnych, których adresu nie można było ustalić, w zakresie prawidłowości doręczania decyzji administracyjnych w sprawie zwrotu należności z tytułu otrzymanych przez osoby uprawnione świadczeń;
- rozważenie możliwości kierowania do egzekucji tytułów wykonawczych z pominięciem doręczania upomnień.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektor w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu ich realizacji lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani Dyrektor prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.